

Розвінчання романтики більшовицької революції новелою "Я (Романтика)" Миколи Хвильового

Новела "Я (Романтика)" М. Хвильового - твір складний. У ньому переплітається дійсність і марення, ілюзії і реальність. Колись палкий романтик, тепер М. Хвильовий постає перед нами як пильний аналітик, нещадний сатирик. Для нього однією з найважливіших стає проблема розбіжності мрії і дійсності. Тому у його новелах часто протиставляються два часові плани - брудне сьогоднішнє і омріяне майбутнє або оманливе минуле. Усе високе, романтичне, гарне співвідноситься з минулим або майбутнім, ідеали свої він шукає лише там.

Новела "Я (Романтика)" - один з найсильніших творів М. Хвильового. Автор безстрашно аналізує одну з основних проблем часу - колізію гуманізму й фанатизму.

"Тоді я у млості, охоплений пожегом якоїсь неможливої радості, закинув руку за ший своєї матері і притиснув її голову до своїх грудей. Потім підвів маузера й нажав спуск на скроню."

Схожих картин можна знайти безліч як в історичних, так і в церковних книгах. Бо явище фанатизму не з'явилося тільки з появою комунізму. Ще Володимир Даль дав таке визначення "Фанатизм - це брутальне, завзяте марновірство замість віри, гноблення інакомислячих ім'ям віри." то ж фанатизм властивий низьким і обмеженим людям. А до чого ж може дійти країна, в якій панує фанатизм? "До дегенерації", - відповідає проти власної волі М. Хвильовий. Ця людина, яка усією своєю сутністю вірила в ідеали комунізму, не вміє жити із заплющеними очима. Проти волі письменник стає пророком для своєї держави.

Найстрашніше те, що фанатизм створює стереотип, а не фанатиків. Фанатичні люди, яких одиниці, лише керують безліччю дегенератів, роботів. До яких, з часом, належатиме і "Я". Вони будуть жити за принципом "так треба" і більше нічого "...гноблення інакомислячих ім'ям віри", - як влучно сказано. Вбивства, кров, сльози ім'ям світлого майбутнього?! Людина насправді стає рабом, рабом фанатизму. Неначе немовля, сприймає вона усі вказівки і постанови партії. Це життя в тумані, а тому - неповноцінне життя.

Фанатизм - це опіум, навіть гірше, навіть жахливіше. Тих, хто обходить його стороною, чекає фізична смерть, а тих, хто віддає себе йому - духовна смерть.

У новелі розкривається суперечність між одвічним ідеалом любові і тим фанатичним служінням абстрактній ідеї, доктрині, яка вимагає зректися всього людського. Хвильовий розвінчує фальшиву романтику, яка заступає собою традиційні етичні цінності.

Заполоненого сумнівами героя-чекіста, "главковерха чорного трибуналу комуни", М. Хвильовий ставить в екстремальну ситуацію невідворотного вибору. Роздвоєне ество ліричного героя розкривається в його внутрішніх монологів, у повсякчасних спробах самовиправдання. Він розуміє, що "воістину: це була дійсність, як згряя голодних вовків". Ліричний герой весь час подавляє в собі почуття відрази до вартового-дегенерата й садиста-доктора, намагається виправдати те, що не піддається виправданню. Епізоди новели свідчать проте, які неприємні ці люди герою: "В їхніх руках пляшки з вином, і вони його п'ють пожадливо-хижо. Я думаю: "так треба"; "у дегенерата - низенький лоб, чорна копа розкуйовдженого волосся й приплюснутий ніс. Мені він завжди нагадує

каторжника, і я думаю, що не раз мусив стояти у відділі кримінальної хроніки". Але засудити дегенерата - це означає засудити й частину власної душі, власні романтичні захоплення, які не витримали зіткнення з дійсністю. У непримиренній суперечності зіткнулися найсвятіші для героя почуття: синівська любов, синівський обов'язок перед матір'ю - і революційний обов'язок, служіння найдорожчій ідеї. У новелі відбувається страшна трагедія - абстрактній ідеї принесено в жертву життя матері. Скоєно найбільший злочин - убивство матері. Ціною цього злочину оповідач остаточно прилучився до своїх друзів. Непрощений гріх героя "Я (Романтика)", цей злочинний вираз антигуманності - не міг наблизити прекрасну легкосиню дальзагірню комуну.

На ріках невинної крові не могло постати гуманне суспільство - це тверезе попередження звучало із уст не лише М. Хвильового, а й багатьох письменників "розстріляного відродження".